

"GLAS NARODA"

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hudec, Treasurer; Joseph Lupaha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za četrt leta \$1.50.— Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.
Za inozemstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: Chelsea 3-1242

POMEMBNA OBLETNICA

Danes pred enim letom je Japonska, ko so njeni zastopniki v Washingtonu imeli s predsednikom Rooseveltom razgovore, kako bi bilo mogoče na Pacifiku obdržati mir, zahrbno napadla Pearl Harbor na Havajskih otokih in je svoje nepošteno delo dobro opravila.

Mornariški department do sedaj ni objavil natančnih podatkov o veliki bitki, ki za Združene države pomeni začetek vojne z Japonsko, Nemčijo in Italijo.

Ako bi Japonci 7. decembra lanskega leta vedeli, kako škodo so prizadeli ameriški mornarici v Pearl Harborju, tedaj bi šli še dalje, zasesti bi mogli vse Havajske otoke in bi bila resnična nevarnost, da bi vpadli tudi na ameriško celino.

V soboto, dva dni pred prvo obletnico, ki bo med ameriškim narodom še dolgo let živela kot sramotni dan za Japonsko, je mornariški urad objavil podrobnosti o bitki, v kateri so Amerikanci imeli zelo težke izgube.

Japonci so z napadom pričeli 7. decembra ob 7.55 zjutraj z bojnimi ladjami vseh vrst in posebno s podmornicami ter aeroplani.

Pri napadu na Pearl Harbor so imeli Japonci 86 bojnih ladij, med njimi 8 oklopnice, 7 križark, 25 rušilcev in 5 podmornice ter 21 torpednih aeroplanov, 48 strmoglavcev in 36 horizontalnih bombnikov.

Ko se je razknil dim bitke, so bile potopljene ali tako poškodovane, da za dolgo časa niso bile sposobne za boj, naslednje ladje: pet oklopnice: 25 let stara in 32,000 tonska Arizona, 20 let stara 29,000 tonska Oklahoma, 20 let stara 32,600 tonska California, 25 let stara 29,000 tonska Nevada in 18 let stara 31,800 tonska West Virginia; trije rušilci Cassin, Shaw in Downes; palagalec min Oglala in večbarna ladja Utah. Mornariški department pravi, da je bilo nekaj teh ladij že popravljenih in so zopet v službi.

Več ali manj poškodovane so bile oklopnice Pennsylvania, Maryland in Tennessee; tri križarke: Helena, Honolulu in Raleigh; letalska ladja Curtiss s 24 aeroplani in popravilna ladja Vestal.

Od 202 mornariških aeroplanov na otoku Oahu je bilo uničenih 80 in 70 poškodovanih. Od 273 armadnih aeroplanov 97 uničenih, med njimi 23 bombnikov in 68 napadalnih aeroplanov.

Ubityh je bilo 2117 mornarjev in marinov, 960 je še pogrešanih, 876 pa jih je bilo ranjenih. V armadi je bilo ubityh 226 častnikov in vojakov, 396 pa ranjenih. Med ranjenimi so se že nekateri vrnili v službo.

Mornariški department pa obenem z naznanilom o težkih izgubah v Pearl Harborju objavlja, kar mora biti razveseljivo za vsakogar, da je ameriška mornarica sedaj močnejša kot pa je bila ob času Pearl Harborja.

Kolikor je bilo mogoče dognati, so imeli Japonci naslednje izgube: okoli 60 aeroplanov in tri podmornice. Bojnih ladij ni bilo videti in tudi nobena ni bila zadeta. Dvomljivo pa je, ako so ostali japonski aeroplani, 45 po številu, imeli dovolj benčina, da so se mogli vrniti na štiri letalske ladje, od katerih so odleteli nad Pearl Harbor.

Japoncem ni bilo znano, kako veliko škodo so povzročili ameriški mornarici v Pearl Harborju, kajti, če bi vedeli, bi gotovo vprizorili še kak večji napad in bi nepripravljenim Amerikancem povzročili še večjo škodo.

Mornariški urad je šele sedaj, po enem letu, naznanil izgube, ker Japoncem to naznanilo ne more več koristiti, kajti poškodovane ladje so bile večinoma popravljene in so zopet v službi, zgrajenih pa je bilo tudi več novih bojnih ladij.

V Pearl Harborju je imela mornarica samo zato tako težke izgube, ker niti najmanj ni pričakovala takega sovražnega napada; kadar pa je prišlo do odprtega boja z Japonci, so bili Amerikanci še vedno zmagovalci in je upati, da bo slednjič Japonska do tal poražena.

Pomanjkanje delavcev v trgovinah in drugih civilnih službah

Državni delavski department je nekoliko pogledal v razmere pomanjkanja delovnih moči v trgovinah in drugih civilnih podjetjih in službah v mestu New Yorku, tor je skupno z uniškimi voditelji dognal, da delavcev res primanjkuje marsikje, toda zdi se, da bi se dalo ta primanjkljaj nadomestiti z usposljevanjem črncev, starejših ljudi in židov.

Predstavnik unije lekarnarskih delavcev je dejal, da je resnično pomanjkanje strojnikov pri barah za prigrizkanje, dalje tudi primanjkuje raznih

delavcev za čiščenje, itd. Dejal je, da delodajalci nočejo uposljevati črncev, ker se boje, da bi s tem škodovali svojemu businessu.

Velike department in verižne trgovine so tudi prijavile veliko pomanjkanje delovnih moči za prodajo in druge posle. Tu se usposljuje precej črncev, a situacija je taka, da bodo morali najbrž v velikih trgovinah vpeljati kraji delovnik in opraviti bodo skušali z zmanjšanim osebjem.

Restavracije in hoteli tudi občutijo pomanjkanje delavcev in to predvsem mlajših delavcev in delavk. Starejših delavcev se vsi trmasto branijo.

Slovenski kongres v Clevelandu

Slovenski kongres, ki je bil odprt v soboto 5. decembra ob 10. dopoldne v Slovenskem Nar. Domu na St. Clair Ave., v Clevelandu, je takoj dobil pozornost lokalnih listov, od katerih je "Cleveland Press" prinesel sliko na odru zbranih predstavnikov in gostov, ter je obenem poročal o glavnih ciljih kongresa, katerega se je udeležilo čez 400 delegatov ki predstavljajo slovenski življenjski širni Amerike. Za nas, ki smo prišli od vseh krajev, da izrazimo z našo prisotnostjo na tem kongresu naše želje in pravične zahteve za bodočnost slovenskega naroda, je bila otvoritev tega zborovanja nekaj svečanega in obenem je bilo marsikomu izmed nas tesno pri srcu ob misli, da imamo tako malo časa na razpolago za ta veljavni tabor našega življa v Ameriki.

Vincent Cainkar, ki je s primernim govorom odprl zborovanje, je navzočim delegatom dejal, da je upati, da bo kongres složno deloval za cilje, ki smo si jih postavili v pogledu osvobodjenja in boljše bodočnosti Slovenije in Jugoslavije.

Govornik predsednika Cainkarja je sledila ameriška himna, ki jo je zapela Anna Zarnik, ki je tudi vodila vse navzoče v pesmi "Hej Slovenci".

Poklonitev slovenske in ameriške zastave, ter ponovitev izjave ameriški zastavi, je napravilo na vse globok vtis.

Janko N. Rogelj je v imenu direktorija Nar. doma izrekel željo, da bi zbrani delegatje uspešno završili ta kongres — kakor so Slovenci v Clevelandu pred 25 leti uspešno zgradili ta svoj narodni hram. V imenu Ameriške Bratske Zveze je Janko Rogelj tudi izročil predsedniku Cainkarju ključno za vodstvo kongresa, kateri naj završi čim več koristnega v prid domovine.

Med programom je prišel na oder župan Lausche, ali "Lovsetov France", kot ga je predstavil predsednik pripravilnega odbora, Mr. Gornik. Župana so navzoči z navdušenjem pozdravili. Njegov govor je bil impresiven in se bo o njem več povedalo pozneje.

Ravno tako so podali lepe govore povabljeni gostje kot

minister Franc Snoj, Dr. Čok, ter drugi, ki so prišli, da pozdravijo kongres.

Etbin Kristan in Louis Adamič sta podala referata št. 1. in št. 2., ter obenem govorila o velikem pomenu tega zborovanja.

Leo Krzycki, predsednik Vse slovenskega kongresa je tudi napravil krasen govor, v katerem je poudaril veliko potrebo sloge Slovanov, ter splošne boljše preuredbe sveta po tej vojni. Visoko je povzdignil ime predsednika Roosevelta in Amerike, katera — je rekel — nam bo skupno z Rusijo in zavezniki omogočila osvobodjenje izpod nacifašizma, ter povedla narode, male in velike, v lepšo bodočnost in mir, ki bo trajen.

Rezolucije, katere je prečital referent Louis Adamič, so bile sprejete ravno tako rezolucije, ki jih je prečital referent Etbin Kristan. Izražena je bila želja, da se zadnje rezolucije v angleškem izerpku predlože pristojnim uradom, ozirom AR stojnim vladnim uradom, oziroma osebnostim.

V splošnem so rezolucije, prečitane prvi dan zborovanja, vsebovale izjave slovenskega naroda v Ameriki za skupen napor, ki naj pomaga Ameriki do zmage, obenem pa je bilo tudi naglašeno naše aktualno delo v ameriškem vojnem prizadevanju.

Nalovljena je bila tudi rezolucija na predsednika Roosevelta.

Naglašene so bile v podrobnem težnje slovenskega naroda, potrebe, ki bodo nastale, ko bodo vojne operacije končane in pa predočitev zaprek, ki bi nas lahko ovirale v našem stremljenju za osvobodjenje našega naroda. Dalje je bila v rezoluciji "Zenstvo in mladina" podana elika barbarstva, kateremu so Nemci in Italijani podvrgli naše slovensko ženstvo. To rezolucijo je prečitala Mrs. Marie Prislund.

Seveda so bili izvoljeni odbori za rezolucije, itd. Za predsednika kongresa je bil izvoljen Vincent Cainkar, za prvo podpredsednico Marie Prislund za drugega podpredsednika Anton Zbaničnik, za tajnika Joseph Zalar in Louis Beniger, za za-

IZŠEL JE SLOVENSKI KOLEDAR

ki ga je izdalo uredništvo "AVE MARIA"

v LEMONT, ILL.

Koledar ima bogato in zelo zanimivo vsebino; članke o Jugosla vijih in mnogo slik.

CENA 75 CENTOV

Naročite pri: "AVE MARIA"

P. O. Box 606, Lemont, Ill.

pisnikarja Rev. Aleksander Urankar in Jakob Zupančič.

Prvi dan kongresa bi se bilo završilo veliko več dela, ako bi ne bilo zvečer veselice ženskega društva S. D. Z., ki je imelo dvorano Slov. doma že prej najeto za ta večer.

Clevelandski pripravljalni odbor je izvršil veliko delo, da se je moglo z zborovanjem točno prifeiti in je bilo za delegate vse lepo preskrbljeno v vseh ozirih. V tem, so naši Clevelandčani mojstri in Slovenke ženskaj pa izvrstne kuharice, ki skrbje, da dobe delegatje hrano kar v domu, kar prepreči izgubljanje dragocenega časa.

Anna P. Krasna.

SMRT PROF. FRANA ILEŠIČA

(JIC.) — V sredo zjutraj je umrl na ljubljanski kliniki profesor zagrebške univerze dr. Fran Ilešič. Z njim odhaja v večnost ena najizrazitejših osebnosti slovenskega kulturnega kroga. Uveljavil se je zlasti v zadnjem desetletju pred svetovno vojno, ko je stal v ospredju našega kulturnega življenja.

Tudi v tlobi med dvema vojnama je dr. Ilešič s svojim obilnim znanstvenim in publicističnim delom nadaljeval idejno borbo za mladoetne ideale, vendar je sodeloval večji del v zagrebških in beograjskih študentskih in zbornikih. Ni še leto dni, kar se je po težki bolezni ki jo je bil prebolel v Zagrebu, vrnil v Ljubljano. Bolezen je zarezala globoke brazde v njegovo ostarelo obličje, vendar je še do zadnjih dni hodil po ulicah in se ustavljal z znanji. Srčna bolezen, ki je o nji tožil zadnje mesece, je sedaj nagloma dovršila svoje uničujoče delo. Glas o smrti tega zaslužnega znanstvenika in literarnega delavca je užalostil vsa, ki so ga poznali.

Fr. Ilešič se je rodil 30. julija 1897 v Sv. Juriju ob Ščavnici. Studiral je na mariborski gimnaziji, nato pa na graški univerzi, kjer je l. 1901 promoviral s ub auspicijs imperatoris. Služboval je vse do leta 1919 v Ljubljani, vendar se je za leta 1914 habilitiral na zagrebški univerzi in postal je l. 1919 redni profesor za slovenski jezik in literaturo. V literaturo je vstopil že zgodaj. Leta 1897 je objavil disertacijo o vzrokih nastoja naše dramatike, l. 1898 je pričel potopis "Iz Prijekovine v Rim". Obilno je sodeloval takoj izpočetka v časopisju za zgodovino in narodoslovje, kjer je izšla dolga vrsta njegovih razprav, člankov in kritik, tikajočih se slovenske filologije, literaturne in kulturne zgodovine ter zgodovine kulturnih stikov z balkanskimi in ostalimi Slovani. Ze tedaj se

Razveselite za Božic svojega prijatelja!

Posljite nam \$2.— in mi mu bomo v Vašem imenu pismeno voščili božične praznike, poleg tega mu bomo pošiljali tudi štiri mesece "Glas Naroda."

Uverjeni bodite, da bo Vašega voščila in božičnega daru resnično vesel.

Uporabite ta naročilni listek

"GLAS NARODA", 216 West 18th St., New York

Posljite za _____ meseca(cev) "Glas Naroda"

na naslov: _____

Moje ime je: _____

Moj naslov: _____

Tukaj priložim M. O. za \$ _____

Pričinite pošiljati dne _____

Za 4 mesece \$2.—

Za pol leta \$3.—

Za celo leto \$6.—

ISČE SE SLUŽKINJO

k slovenski družini. Tudi postarna ženska se sprejme. Plača po dogovoru. Stroški za pot se povrnejo. Ponudbe naj se pošljejo na: "Služkinja," c. of Glas Naroda, 216 West 18th St., New York City. (3x)

DEKLETA

dobe delo v tovarni za slamičke. Izurjenost ni potrebna. — Zglasite se pri: SOMERS BROS. HAT CO. 129 WEST 22nd STREET NEW YORK CITY 6th Floor.

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

"Mobilizacija"

Evropa neprestano pada v razmere, ki mečejo milijone v bedo in pomanjkanje pod pretevzo, da hoče ta ali oni nadut in zemlje ter moči lačen narod ali država ustvariti boljši red.

Tekom zadnje vojne je ljudstvo tudi strašno stradalo, dasi nekateri kraji niso občutili vojne tako, kot jo danes občutijo vsi narodi, ker Nemčija grahi kolikor mogoče več živila za svoje armade in za nemške potrebuje, da je tako nacijem zagotovljen mir doma.

Radi pomanjkanja živila, so v stari Avstriji vzpostavili takozvano aprovizacijo, kar je pomenilo, da je bil slednjemu podaniku določen gotov delež ali odmerek živila. Odmerke smo dobivali tudi po kmetih, posebno pa še v naših primorskih krajih, kjer ne pridelujemo posebno veliko žita in sličnih pridelkov, ter smo bili zato odvisni za kruh večji del od tiste aprovizacije, nekateri skoz vse leto, drugi le delno, kakor je že kdo pridelal.

Poleg kmetov in kmetičev je bilo po naših trgih in vaseh tudi precej kajzarjev, — dasi te besede pri nas ne rabimo, ki so bili za svoj obstanek odvisni od zaslužke in morda tudi od kake njivice ali travnika in vrta.

Med te je spadal tudi stric Šimen, ki je imel še dovolj čedno hišico na enem koncu vasi in pa sinkota Franceljna, ki je bil njegov najmlajši in najbrž tudi najljubši otrok; vsi družni otroci so ga rano zapustili, ker je bil čudak, kakršnega ni zlahka najti, ter se ni mogel razumeti s svojimi otroci, katere je hotel držati v pravem suženjstvu.

S Franceljnom sta se, kakor se je videlo, še precej dobro ujemale, dasi za je očka večkrat natreskal, da je bilo, oje!

Je izoblikoval v njem nazor o naši kulturnopolitični orientaciji, ki ga je potlej vneto zastopal in predstavljal in ki so ga nasprotniki imenovali novilirizem. Bil je eden najpogovornejših raziskovalcev ilirskega gibanja v slovenski kulturi.

Prof. Fran Ilešič je bil idealist v teoriji in realist v praksi v najboljšem smislu obeh pojmov. V trenutku, ko je tudi on odločil vse zemeljsko in odšel v zgodovino naše kulture, ni mogoče premotriti, kaj šele kritično oceniti njegovega obsežnega in nepraglednega dela ter njegovih idej in presoditi vpliva njegovih spisov. Z njim odhaja v večnost poštenjak, neumoren kulturni delavec, človek širokega in plemenitega srca. Živel bo še dalje ne samo v spominu vseh, ki so ga poznali, marveč tudi v kulturni zgodovini Slovencev in Hrvatov. Po dolgem delavnem dnevu življenja mu bodi šahke večni počitek v ljubljani, domači zemlji!

Sicer pa je bilo Franceljnovo življenje zelo enostavna zadeva in njegovo najljubše veselje je bilo to, da je vozil vedno za seboj kako "kareto" (ročni voziček.) Ker so imeli pri vaškem trgovcu in gostilničarju vedno kaj za pripeljati in odpeljati, se je Francelj mnogo mudil tankaj, ravnotako pa seveda tudi njegov oče, ki je bil stiskač in je, če je le mogel, rad jedel kje zastonj.

Ko je bila vpeljana aprovizacija, je bilo Franceljnu kar povšeči in samemu Francu Jožetu bi se bil šel zahvaliti za to novost, ako bi mogel in znal. Le to mu je delalo preglavice, da se ni mogel naučiti izgovarjati te sitne tuje besede. Vsa stih smo mu skušali dopovedati po zlogih kako se izgovori ta nova skovanka, ali Francelj je vedno zasakal jezik tako, da je prišla ven "mobilizacija."

Končno smo se temu privadili vsi, ki smo kdaj prišli s Franceljnom v stik in smo ga vsakokrat, ko je šel s svojo kareto proti občini radi popravšali, kam da gre. Francelj je vselej važno in z veseljem nasmehom odgovoril:

"Po mobilizacijo gren. za teto Tono."

Tako je vozil tisto mobilizacijo teti Toni in pa sebi ter očetu dokler ga ni poklical cesar, kateremu je tudi šel služiti, dasiravno je bil bolj podoben pedenj možicu, kot pa vojaku slavne avstrijske vojske.

Iz vojne same se je nekako znanal brez nezgode, četudi je bil poslan na italijansko fronto, kjer ni bilo ravno lahko odnesti zdrave kože.

Tudi red je držal, ko se je razbita avstrijska armada pomikala proti domu. S puško na rami in strumnostjo v drži je korakal gor pa dol pred starim gradom, kjer so še imeli svoj glavni stan avstrijski častniki, in nič ni vedel ali naj bi bil tega razpada vojske vesel ali žalosten — njegove pribljubljene "mobilizacije" je obetalo biti konec in nič kaj veselo ni bilo se povrniti domov v občino, kjer ne bodo nič več "mobilizirali."

Zalostno je izgledalo nekaj časa za Franceljna in njegovo "mobilizacijo". Toda stvari so se kmalu zasakale v njegov prilog. Tudi Italijani so delili živila in ker se je Francelj pridružil fantom, ki so šli delat na oeste, je bil takoj dodeljen za to, da dobavlja "mobilizacijo". In namesto karete je imel sedaj kolo, ter je smatral, da se je vojna in vse skupaj zanj prav dobro končalo.

JERRY KOPRIVŠEK in njegov orkester na glasbah

Terezinka Polka
Na pianincab—valček Strv. M 575
In DUQUESNE UNIVERSITY
TAMBURICA — Strv. M 571
Za toz cenik in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSHALL Inc.
402 West 42nd Street New York



ZA ZMAGO KUPUJE VOJNE BONDE IN ZNAMKE

Kratka Dnevna Zgodba

KSAVIER MEŠKO:

Koroški prazniki

Kakor osirotelemu in zapuščeni mater...

Bili so vroči, a lepi dnevi v tisti bajni deželi...

Nikoli pa se mi ne toži po njej tako silno...

Kako mi vprede sroe v svojo mehko kopreno sponin...

Ali vsi svetniki in verni duš dan na Zili...

nil najprej, komu bi naj ustre...

Hudo je bilo katero leto. Kakor bi ga molitev družila...

Božični praznik, prazniki najmekkeje...

Že dolgo je mrtva tista lepa, prijazna Melita...

Božični prazniki v nemški Knezovi (Gnesau)...

vsiljenka je padla še katera v mir in tišino spalnice...

Za temi prvi božični prazniki zunaj v pastirstvu...

A zima je bila strupeno mrtva, kakor so rade koroške žane...

Po polnočnici, ko se je množica razšla proti domovom...

Božični prazniki v nemški Knezovi (Gnesau)...

Vrnil sem se v svoj lepi in prostrani, a samotni dom...

Ob knjigi, spominih, načrtih za bodočnost...

Pač sem se čutil precej tujca, ko sem šel pri polnočnici...

Zatem svetočno pozija v slavnem St. Danielu...

V tihni skrivnostni noči sem korakal ali jezdit gori...

na svet, ki je bil to noč deležen tolike sreče...

Kar zdrnil sem se, ustrašil se je tudi konjiček...

In gori v Strojni tisoč metrov nad morjem...

Pri polnočnici lepa cerkev na tlačeno polna...

Naposled božične noči pri Mariji na Zili...

Tudi staro, prostrano zijsko ozek so verniki napolnili...

Po polnočnici, ko se je množica razšla proti domovom...

Čudoviti časi, polni materinsko-božajoče toplote...

SMRT HRVATSKEGA BODO LJUBA V NEW YORKU.

Tudi med Slovenci dobro poznani Mirko Stipšič...

Naj mu bo ohranjen blag spomin!

ROTMAN NAMESTNIK GENERALNEGA PRAVDNIKA.

Odvetnik Amund A. Rotman iz Brooklyna...

V tihni skrivnostni noči sem korakal ali jezdit gori...

Ne zametajte ničesar, ker to pomeni tratenje denarja...

SOBOTNE MISLI

IVAN BUKOVINSKI.

Odmerki gazolina, 3 galone tedensko za privatno avto...

Prvič, številni avtinski nesreč se bo zelo zmanjšalo...

Drugič, noge bodo prišle spet do svoje stare veljave...

Vagled so nam na primer zobje, ki so bili dosti bolji...

V mojem rojstnem kraju so se pred prvo svetovno vojno...

In nekateri njih so bili zelo oddaljeni, tako na primer...

In kaj vidimo danes tu v Ameriki? Ako ima delavec...

Dandanašnji ljudje so se preveč pomehužili radi moder...

Doktorji so iskali poziv, naj bodo ljudje kolikor mogoče...

Ne zametajte ničesar, ker to pomeni tratenje denarja...

Posamezniki, obrtniki, podjetniki VOŠČITE svojim prijateljem, znancem in odjemalcem VESELE BOŽIČNE in NOVOLETNE PRAZNIKE... Glas Naroda Slovenški Dnevnik

je aktivnih 158,000 preostali pa mov tu ali štiri dneve po roj...

Ako le mogoče, pojdite osebno k zdravniku raje kot klicati na dom...

V večini bolnišnic, katerih je v Združenih državah 6350...

VAŽNO ZA NAROČNIKE: Zbog nastopa je razvidno do kdaj imate plašano naročnino...

SEDAJ LAHKO DOBITE LASTNOROČNO PODPISANO KNJIGO TWO-WAY PASSAGE PISATELJA LOUISA ADAMIČA ZA NAVADNO CENO \$2.50

Islandski ribič

ROMAN — Spisal PIERRE LOTI.

22

Odgovorili so mu, da se ne. Naj le še malo potrpi, to je bil snog Singapor. Tedaj je zlezel v svoj jambor, da se izogne ognenu prahu, ki ga je spodaj raznašal veter. Košarice so v njegovem so v naglici izpraznili in spravili premog v za to določeno shrambo.

Slednjič so prišli nekoga dne v kraj, ki se imenuje Turan. Tam je bila zasidrana "Kirka" v blokadi. Vedel je že davno, da je bil določen za to ladjo, in res so ga pustili tu z njegovim telečnjakom.

Tu je našel nekaj donacij, celo dva "Islandca", ki sta bila takrat topničarja.

Zvečer, ko je bilo vroče in mirno, ko niso imeli ničesar opraviti, so se zbirali na mostu, ločeni od drugih, ter živeli v sponidih na Bretanijo.

Pet mesecev brazdelja in pregnanstva je moral preživeti v tem žalostnem zalivu, predno je prišel zaželjeni trenutek boja.

Paimpol — zadnjega februarja — zvečer pred odhodom islandskih ribičev.

Marjeta je stala zgoraj v sobi, blede in nepremična, nastojena na vrata.

Jan je bil spodaj in govoril z njenim očetom. Videla ga je bila, ko je prišel, in slišala je nerazločno njegov glas.

Celo zimo se nista sešla, kakor da ju je hotela zlobna usoda oddaljivati druga od drugega.

Po svojem obisku v Pors Evenu je imela še malo upanja na "prošnji dan Islandcev," kjer bi imela dovolj prilike, da bi govorila z njim zvečer na trgu, ko je vse polno ljudi. Za to slutnost so bile vse ulice opešane z belimi zastavami in zelenimi vencii, toda na vse zgodaj je že začel dež v curkih liti, in od zahoda je vnel silen veter. Nebo nad Paimpolom ni bilo videti še nikdar tako črno. "Oh, iz Ploubazlanca jih dajmo ne bo," so žalostno zdihovala dekleta, ki so imela tam svoje fante. In res niso prišli, ali pa so se hitro zaprli v gostilno in pili. Nič ni bilo procesije, nič veselih izprehodov. Marjetica je slonela ves večer pri oknu. S streh je curjala voda, spodaj v gostilnah se je čulo glasno petje ribičev. Polnula je, in sree se ji je stiskalo.

Ze nekaj dni je pričakovala tega obiska. Slutila je, da bo oče Gaos, ki ni rad hodil v Paimpol, poslal svojega sina, da uredi to še nekončano zadevo zaradi prodane barke. In skletila je bila, da stopi k njeemu, kar pri dekletih ni navadno, in da se izgovori z njim, da bo na jasnem. Očitati mu hoče, da jo je vznemiril in potem zapustil, kakor delajo fantje, ki se poznajo časti. Trinoglavost, plahost, ljubezen do morja in bojazen, da ne bi bil uslišan — če so bili vsi ti zadržki, katere ji je navedel Silvester, edini, bi se morda dal odstraniti po takem jasnem razgovoru, kakršen bo njun, kdo ve! In potem se morda zopet prikaže njegov lepi smehljaj, ki vse popravi — isti nasmeh, ki jo je bil tako iznenadil in ji tako ugajal minulo zimo, tisti večer, ki ga je preplešala z njim.

In ta nada ji je dajala pogum ter jo polnila s skoro sladko nestrpnostjo.

Od daleč se vsaka stvar vselej zdi tako lahka, tako enostavna, tudi si že beseda ali pa dejanje.

In ta Janov obisk je prišel ob pravem času; vedela je za gotovo, da njen oče ob tej uri puši in da se mu ne bo ljubilo spremiti gosta. Na mostovžu ne bo žive duše in lahko se pogovori z njim.

Toda sedaj, ko je prišel trenutek, se ji je zdelo to skrajno predrzno. Samo pri misli, da ga sreča, da ga bo videla tu pod stopnicami v obraz, je trepetala. Sree ji je toliko, kakor bi hotelo počiti. In če je pomislila, da se vrata tu spodaj lahko vsak hip odpro, s tistim lahkim škrapanjem, ki ga je dobro poznala — in da stopi on iz sobe.

Ne, gotovo, nikdar se ne bo upala, rajši hirati v pričakovanju in umreti od bolečin nego poskusiti kaj takega. In že je storila par korakov, da bi se vrnila v sobo se vsedla in nadaljevala svoje delo.

Toda obstala je in še pomisljala. S strahom se je spomnila, da odide prihodnji dan na Island, in da je to edin prilika. Če jo zamudi bo morala preživeti nove mesece v pričakovanju in samoti, izgubiti še eno celo leto svoje življenja.

Spodaj so se odprla vrata. Jan je odhajal. Naglo se je oddaljila, stekla po stopnicah in se ustavila trepetaje pred njim "Gospod Jan, rača bi govorila z vani, če vam je drago." "Z menoj, gospodična?" je ukiel s tihim glasom ter prijel z roko za svoj klohek.

Gledal jo je plaho s svojimi živahnimi očmi, glavo upognjeno nazaj, s trdim izrazom. Videti je bilo, da celo pomislja, da bi se ustavil ali ne. Stopil je z eno nogo naprej, pripravljen na beg, ter naslonil svoja široka pleča na zid, kakor da se hoče oddaljiti od nje v tem ozkem hodniku, kjer ga je tako nenadno zalotila.

Otrpela je, in niti besedice ni mogla najti od vsega tega, kar je bila pripravila, da mu pove; ni pričakovala, da bi jo mogel tako osramotiti in iti mimo nje, ne da bi jo poslušal.

"Ali vam vzbujata naša hiša strah, Jan?" je vprašala s suhim, čudnim glasom, ki je bil ves drugačen nego je hotela.

Obračal je oči v stran ter gledal na prosto. Lice so se mu rdeče pobarvala, kri mu je gorela v obrazu in nosnice so se mu širile, kadar je dihal, pri se so mu dvigale.

Postkusila je nadaljevati: "Tisti večer, ko sva bila skupaj na plesu, ste mi rekli: 'na svidenje' z glasom, s kakršnim ne govorimo ljudem, do katerih nam ni nič. Ali se ne spominjate, Jan? Kaj sem vam storila?"

Grdi zahodni veter se je zaganjal s cešte, se igral z Janovimi lasmi in Marjetičino avbo ter zaloputnil za njima z glasnim ropotom vrata. Ta hodnik ni bil ustvarjen za to, da bi se govorilo o važnih stvareh. Ko je Marjetica potisnila prve besede skozi grlo, je obmolnila. V glavi se ji je yrtelo, misli so ji nastale. Jan se je vedno umikal pred njo, in prišla sta bila že do vrat. (Nadaljevanje prihodnjic.)

Napori Otona Habsburškega

(Nadaljevanje.)

Drugo pimo: Vsi Avstrijci niso za Otona.

(JIC.) — Pod naslovom "Avstrijci v naši vojski," je prinesel "New York Times" pismo s podpisom Czernin. Pisec tega pisma je bil Mr. Edmund Czernin.

"Ni bil moj namen, da dvignem svoj glas v tem prerekanju, toda zdaj, ko v svojstvu načelnika avstrijske akcije izglemam, ko da sem opustil svoje demokratično vprašanje in v zadnjem trenutku skočil na Otonov voz, sem prisiljen, da podam naslednjo izjavo:

"Akoravno smo zelo srečni, da je bila ustanovljena v ameriški armadi borbeni edinec Avstrijcev, kar je bila naša želja od časa Pearl Harborja sem, smo mi demokratični in proticezarski Avstrijci razočarani in osramočeni radi postopanja, s katerim skuša pretendent na prestole Avstrije, Madžarske, Češke, Hrvaške, Galicije, itd., izkoristiti to velikodušno ameriško gesto v korist svojih osebnih ciljev. Nobena stvar ne bi mogla toliko škodovati cilju Avstrije, kakor da se zveže boj za svobodo Avstrije z imenom Habsburžanov.

Pretendent trdi, da sta predsednik Združenih držav in sekretar za vojne zadeve Stimson sprejela njegovo vodstvo in da je Mr. Stimson uradno pripoznal nekakšni "vojaški komitej" katerega predsednik je on sam in v katerem se nahajata med drugimi tudi Guido Zernatto. Nikakor nočem verjati, da bi vlada Združenih držav ali katerikoli njenih uradov, še manj pa ameriški narod, pripoznal vodstvo Otona Habsburškega v katerikoli svojstvu.

"Ne le da bi takšno pripoznanje pomenilo klopoto v obraz ameriškim zaveznikom in centralne Evrope, temveč povzročilo bi tudi, da bi se svobodoljubni narodi Avstrije in Ogrske začeli vpraševati, dajli je res vredno prelivati svojo kri za to, da pridejo izpod Hitlerjevega dežja pod kap Guida Zernattija in Otona Habsburškega.

"Akoravno je to moje osebno mnenje, vem, da ga dele tisoči Avstrijcev v inozemstvu in milijoni doma.

Ferdinand Czernin."

Protesti proti odobrenju Avstrijske legije.

Odobrenje vojnega ministrstva, da se v okviru vojske Združenih držav osnuje avstrijski bataljon v tesnem sodelovanju z Otonom Habsburškim.

V PESMARICI

"AMERIŠKA SLOVENSKA LIRA"

so vključene sledeče

slovenske pesmi:

1. Podoknica — moški zbor s bariton samospevom
2. Pozdrav — moški zbor
3. Lahko noč — moški zbor
4. Otokski zvon — mešani zbor
5. Pomladinska — mešani zbor, s bariton samospevom
6. Lira I. — za solo speve, moški in mešani zbor
7. Lira II. — za mešani zbor
8. Altantski odmevi — za moški in ženski zbor, s bariton samospevom
9. Kantata iz psalma 126 — moški zbor
10. Soči — za samospeve, mešani zbor in spremljevanjem glasovira
11. Psalm 29 — za samospeve, mešani zbor in spremljevanje glasovira ali orgel

CENA SAMO

50 centov

KOMAD

To so koncertne pesmi za moške in mešane zore, katere je uglasbil in v samozaložbi izdal MATEJ L. HOLMAR, organist in prevodnja pri sv. Vidu, Cleveland, Ohio, 1923.

Naročite to zbirko pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBL.

COMPANY

216 W. 18th St. New York

pretendentom na avstro-ogrski prestol, je napravilo iz srednje-evropskih političnih krogov razdraženo osje gnezdo.

Ogorčenje in vznemirjenost to je bila reakcija demokratičnih prvakov Avstrije, Čehoslovaške, Madžarske, Poljske, Rumunije, in Jugoslavije. Habsburška hiša je vlada nad temi narodi predno je bila leta 1918 monarhija odpravljena. Trije prvaki bivše liberalne avstrijske republikanske vlade, vključno bivšega vojnega ministra Juliusa Deutscha, so vložili pri vojnem sekretarju Stimsonu naslednji protest:

"Vsaka zveza katerekoli avstrijske vojske sile v Združenih državah s Habsburško hišo, bi imela uničujoč vpliv na avstrijski narod, v katerem bi zadržala zaupanje v osvoboditev."

Obenem z Deutschem, ki je bil voditelj avstrijskega upora proti direktorju Dollfussu meseca februarja leta 1934, sta protestirala tudi Friedrich Adler, vodja avstrijskega delavskega komiteja in član bivšega avstrijskega parlamenta, ter Ellenbogen, bivši zunanji minister avstrijske republike. Poslala sta sekretarju Stimsonu naslednje brzojavke:

"Vlagamo takojšen protest proti zlorabi vaših izjav s strani neznatne skupine avstrijskih emigrantov."

Izjava Stimsona o avstrijskem bataljonu je bila razglašena na rojstni dan nadvojvode Otona, ko je praznoval dne 20. novembra svojo 30. letnico. V proslavi ki se je vršila v nekem newyorškem hotelu, je prečital Oton pismo Stimsona, v katerem vojni sekretar sprejema ponudbo avstrijskega "prestočalnosednika" za nabiranje prostovoljcev avstrijskega bataljona, za katero bo skrbel vojaški komitej za osvoboditev Avstrije. Mr. Stimson piše v svojem pismu:

"Prepričan sem, da bodo državljani Združenih držav avstrijske narodnosti zgrabili to priliko, da koristijo naši skupni stvari. Vaš takojšnji odgovor na poziv War departmenta sem zelo odobraval."

Zvedeli smo da so britanski uradni predstavniki odklonili povabilo na Otonovo pojedino, češ, da britansko zunanje ministrstvo neče podpirati Habsburških ciljev s tem, da bi napram Otonu nastopilo drugače, nego napram navadnemu državljanu.

Ferdinand Czernin, chairman avstrijske akcije, ki je demokratičen pokret, je izjavil, da je presenečen da War department sodeluje z Otonom. Povdaril je, da se Otonov vojaški komitej, ko omenja deset milijonov Amerikancev avstrijskega potomstva "more nanašati le na vse Amerikance, ki izhajajo iz ozemelj bivše avstro-ogrsko monarhije in ne morda le na one iz Avstrijske republike katere izseljeniško potomstvo šteje manj nego en milijon po uadnem štetju iz leta 1930."

Czernin nadalje ugotavlja: "Nobena izmed demokratičnih avstrijskih skupin ni bila pripuščena k pogajanju akoravno so ponovno ponudile svojo pomoč pri nabiranju zares nepolične in nestranske vojske čete. Postavljene so bile pred "fait accompli."

Profesor Busten Vambery vodja demokratičnih Madžarov v Združenih državah, je izjavil naslednje "Vsak poskus da se zopet uvede avstro-ogrsko monarhijo, bi nanovo oživel tri tožbe proti izkoriščavanju Madžarske s strani habsburške dvorske klike." Dostavil je, da bi habsburška vlada pomenila nadaljevanje fevdalnega vladanja v Madžarski, ki je najbolj odgovorno za nesrečo in za bedo madžarskega naroda.

Dr. Nikola Mirkovič je izja-

MATI, KI IMA ŠTIRI SINOVE V ARMADI



Mrs. Elizabeth Smith pozdravlja slike svojih štirih sinov, ki se bore v ameriški armadi na raznih frontah.

vil, da bi podpiranje habsburških monarhističnih aspiracij "zelo škodljivo vplivalo na potek vojne in neslogo med ameriškim državljanji srednje-evropskega potomstva."

Državni sekretar Hull je izjavil na častniški konferenci, da živi Oton v tej deželi v svojstvu begunca in da najnovejši dogodki tega niso spremenili. Podrobnosti pa o tem ni dal nobenih.

Osebnosti, ki so odgovarjale na mestu vojnega sekretarja

Stimsona, niso mogle podati nobene izjave glede vesti, da je Stimson pisal Otonu in mu čestital k ustanovitvi legije

V washingtonskih krogih, v katerih se je govorilo o tej zadevi že nekdo omenil, da Oton "ne bi mogel nabrati niti 100 mož za svoj bataljon, ker bodo druge avstrijske skupine v opoziciji."

V Washingtonu je znana stvar, da sta State department, kakor tudi Office of War Information zastopala stališče, da so se nahajali Avstrijci med vsemi

kandidati za pripoznanje posebnih čet v okvirju naše armade, med onimi, ki so imeli najmanj izglede. Kako je prišlo do tega, da je bil avstrijski bataljon priznan, o tem ni dobiti nobenega objasnjenja razven mogočnosti močnih osebnih vplivov pri predsedniku Rooseveltu ali vojnem sekretarju Stimsonu. A za to možnost seveda ni dobiti nobenega potrdila.

(Nadaljevanje.)

(Nadaljevanje prihodnjic.)

—NOVA IZDAJA—

Dobri Atlas

je nujno potreben

... in ravno v

HAMMONDOVEM NOVEM Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratičnih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

S E D A J

40 centov

PO POŠTI
V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company

216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.